

JAGRITI VIHARA 40 ÅR

Ett uppdrag har jag att för er summera
vad vi har gjort för att förändra världen
och lärt oss på att seriöst studera
den svåra verklighet vi mött på färden.

En fjärils vingslag i Karibien
lär skapa en cyklon i Söderhavet.
Så kunde också vi ha känt igen
vad vi som finsk och svensk och norsk har lavet
bland ursprungsfolk i Chotanagpurs berg.

Men ynglingen som fladdrade med vingen
och via Grundtvigs tankar satte färg
på utvecklingsidéerna och tingen
var Jaya, som en nordisk vacker kväll
steg ned från tåget vid stationen Hell
och chockad såg en text i fönsternischen
med ordalydelsen Gods Expedition.

Han fortsatte ändå turnén i Norden,
som tycktes vara himmelen på Jorden.
Här träffade han snart en särskilt snäll man
i Östra Grevie. Hans namn var Kjellman.

Med honom kom han sent en kväll till Lund
och mötte mig på Svalornas kontor,
la fram en ritning som jag samma stund
som skolprojekt bedömde alltför stor.
Mitt råd blev: ”Börja ifrån marknivån
och bygg med skoleleverna från grunden.
Så blir det hela till ett lärospån
för självförtroende från första stunden”.

Det blev i Indien vi sågs därefter.
Med Erni kom jag från vår bröllopsfest
på resa via Dacca och Calcutta
till Jovia, där marken syntes slutta
och sanden tycktes föga odlingsbar.
Vi mötte fyra ungdomar med drömmen
att göra skillnad i sin levnads dar.
Där var det omöjligt att följa strömmen.
Det skulle kosta på att stanna kvar.

Den välbeställda grannen Dipak Rana
bjöd oss att sova över i hans gård.
På väg i djungeln råddes vi att spana,
för tigrar fanns, och djungelns lag är hård.

Och Dipak drog revolvern från sitt bälte
och varnade för ljudet om det small.
Vår egen käckä självtillit den smälte.
Vi tänkte: ”Är det här High Chapparral?”

Sen byggdes Jagriti Vihara snabbt.
Och nästa gång vi kom så reste vi
med Jaya från Calcutta, sen vi knappt
fått tågagnsvestibul med sovplats i.
Där blev vi sömnlöst vittne till på natten
hur män från vagnens inre lät sitt vatten
på golvet under oss. Vid nästa stopp
steg teförsäljarn på och ställde opp
sin hink på golvet, bredde ut en trasa
och dukade med koppar. Ve och fasa!
När resenärerna i vagnen fick
sitt te, sa Jaya med en syrlig blick
mot dem som alla låtit väl sig smaka:
”Ni ser, de får sin illgärning tillbaka!”
(They get their evils back!)

Från utsiktspunkten fick vi överblick
av skeendet i vagnens tid och rum.
Om bysamhällets sociala skick
kan vi på samma sätt få kläm och hum.
Så har vi ständigt gjort då vi planerat
och jämlikt samarbete genererat.

Och vi har sett hur krafter utifrån
med pengars överlägsenhet har tvingat
från bybor deras självkänsla med hån,
berövat dem sin skog och mark och bringat
förtvivlan, fattigdom och flykt till stan.
Där tvingas man att leva mot naturen,
långt bort från skog och berg där man är van
och lever sunt av växterna och djuren.

Klimatförändring hotar världen över.
När ett resursslösande stadsliv söver
är byars förebild vad vi behöver.

Att göra detta byliv framgent möjligt
är värt att kämpa för. Det har vi gjort.
Det finns en invändning att det är löjligt
och bakåtsträvande. Vi hade bort
förse dem med allt sånt som gör det möjligt
att leva helt modernt och glömma livet
som ursprungsfolk i samklang med natur
och tradition, som hittills togs för givet.
Man glömmer lätt att psyket spårar ur

när man förnekar ursprung och natur.

Och för en svensk är detta lätt att fatta.
I Lappland levde samer med naturen
tills svenskar kom och började beskatta
det vilda, vattnen, mänskorna och djuren.
Och gruvor sprängdes, rikedom försvann
till södra Sverige. Våld förövades.
Vad norr förlorade och söder vann
var standard och kultur som rövades.
Mot lag och rätt som spårat ur
står kampen än om samernas kultur.

Så strävar Jagriti Vihara ständigt
att göra egenvärdet starkt och modet
att göra byns kultur och livet trendigt.
Att sträva framåt finns ändå i blodet.

Med framsynt trädplantering räddas livet.
Och via skolbarn väckes bybors lust
att lära och agera, se vad som är skrivet.
Av hopp om framtid kom en fjärilspust.
Med statligt bidrag till bevattningsdammar
blev arealen ökad, skörden höjd,
och solen mellan nya dungars stammar
blev mild, en bild av oron undanröjd.
Kampanjer emot kolera, malaria
och andra hälsofaror genomfördes.
Hos folk som setts som paria
av fest och drama allas sinnen rördes.

Med åren kom sen utvärderingskraven
som nästan lade alltihop i graven.
Vår nya matsal ansågs alltför fin.
Den var för prålig, alltför flott och ljus.
Men bybor visade en lycklig min.
Ska fattiga förtjäna bara fattighus?

Då kom på nytt den gamle Dipak Rana
som moralist med fagert tal, försåtligt.
Han tycktes värna hedern och förmana
de egennyttiga, som oförlåtligt
och alltför länge skott sig orättfärdigt.
Det tog ett år att vända på förtalet
och rentvå dem som tålmodigt och hårdigt
gått vidare trots allt som blivit gallet.
Ett sammansvetsat gäng på Jagriti Vihara
blev starkare av provningarna bara.

Då lades grunden fast för nya tider.
Där fick jag glädjen att i tretton år
få vara med när optimismen sprider
en våg av kvinnokraft som ännu rår.

Det har nu nått därhän att flera kvinnor
har valts till ledare av bypanchayats.
De samverkar distriktsvis med väninnor.
Så kan det gå när bra idéer hajats!

Men korruption i statens ledning sinkar
de satsningar på välfärd som behövs
och kan beskrivas som en trähäst pinkar.
Man kan förstå att samhällslivet klövs
och en gerilla växte stark i bergen
och spred den våldsamt röda färgen
i delstat efter delstat genom landet.

För Jagriti Vihara gäller nu
att med en fin balans bevara bandet
till alla parter, när strukturer slits itu.
Av bybors lovord inser dock gerillan
att Jagriti Vihara är till nytta
för folket i en tid av stor förvillan,
då roller snabbt som ögat kan bli bytta.

Idag, när fyrti år så snabbt förrunnit
har Jayas ungdomsdrömmar fått gestalt.
Med honom har en låga tänts och brunnit
och brinner än. Visst är det ballt!

Ni alla här idag har del i detta
och fler därtill som inte hittat hit.
Till nordisk kyla och till indisk hetta
har ursprungsfolkens byar satt sin lit.

När vi åt dessa fyrti år nu gläds,
och nästa fyrti årens väg beträds,
ska fjärilns lätta vingslag säkert märkas
i ett Jharkhand där byars folk ska stärkas.

Det är med tacksamhet jag ser tillbaka
på gångna år av idogt samarbete.
Jag åt upp kakan men vill ändå smaka
den framtid då man skördar ris och vete,
guava, mango, amla, brinjal. Allt
som hört till min vision av världen
förblir en värme och ett livets salt
och formar drömmarna på huvudgården.

OLA FRIHOLT 22.3.2014